

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν καὶ προσκυνήσαντες τὰ Πάθη καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, ἰδοὺ καθιστάμεθα σήμερον κοινωνοὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως, λαμπρυνόμενοι τῇ πανηγύρει καὶ ἀναβοῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τὸ κοσμοσωτήριον ἄγγελμα «Χριστὸς Ἀνέστη»!

Ὅτι πιστεύομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν, ὅτι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι συνδέεται μὲ τὸ Πάσχα, ἀπὸ αὐτὸ ἀντλεῖ τὴν ζωτικότητά του, ἀπὸ αὐτὸ ἐρμηνεύεται καὶ νοσηματοδοτεῖται. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Θείας ἀγάπης εἰς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν προσδοκίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν «ἀποκαραδοκίαν» τῆς συστεναζούσης κτίσεως. Ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύφθη τὸ νόημα τοῦ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν»¹ καὶ τοῦ «καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»².

Ὁ Χριστὸς εἶναι «τὸ Πάσχα ἡμῶν»³, «ἡ ἀνάστασις πάντων». Ἐάν ἡ πτῶσις ὑπῆρξεν ἀναστολή τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀνοίγεται πάλιν εἰς τὸν «ἡγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Συντελεῖται τὸ «μέγα θαῦμα», τὸ ὁποῖον ἰᾶται τὸ «μέγα τραῦμα», τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὴν ἐμβληματικὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χώρας, ἀτενίζομεν τὸν κατελθόντα «μέχρις Ἰδοῦ ταμείων» Κύριον τῆς δόξης καὶ καθελόντα θανάτου τὸ κράτος, νά ἀναδύηται ζωηφόρος ἐκ τοῦ τάφου, συνανιστῶν τοὺς γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν αὐτοῖς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ὡς ἐλευθερωτὴς ἡμῶν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου.

Ἐν τῇ Ἀναστάσει φανεροῦνται ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ὡς ἀπελευθέρωσις καὶ ἐλευθερία. «Τῇ ἐλευθερίᾳ ... Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε»⁴. Τὸ περιεχόμενον, τὸ «ἦθος» αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία πρέπει νά βιωθῆ ἐνταῦθα χριστοπρεπῶς,

¹ Γεν. α', 26.

² Γεν. α', 31.

³ Α' Κορ. ε', 7.

⁴ Γαλ. ε', 1.

πρίν τελειωθῆ ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ, εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ βιωματική πεμπουσία τῆς «καινῆς κτίσεως». «Ἵμεῖς γάρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»⁵. Ἡ ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ, τεθεμελιωμένη εἰς τὸν Σταυρόν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, εἶναι πορεία πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, εἶναι «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»⁶. Εἶναι ἕξοδος ἀπὸ τὴν «Αἴγυπτον τῆς δουλείας» καὶ τῶν ποικίλων ἀλλοτριώσεων, χριστοδώρητος ὑπέρβασις τῆς ἐσωστρεφοῦς καὶ συρρικνωμένης ὑπάρξεως, ἐλπίς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία ἐξανθρωπίζει τὸν ἄνθρωπον.

Ἐορτάζοντες τὸ Πάσχα, ὁμολογοῦμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἔχει ἤδη ἐγκαθιδρυθῆ, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθῆ»⁷. Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, τὰ ἐγκόσμια πράγματα ἀποκτοῦν νέον νόημα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἤδη μεταμορφωμένα καὶ μεταμορφούμενα. Τίποτε δὲν εἶναι ἀπλῶς «δεδομένον». Τὰ πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Αὕτη ἡ «ἀκράτητος φορὰ» πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία βιοῦται κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει, προφυλάσσει τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑνός μὲν ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὴν λήθην τοῦ Κυριακοῦ λόγου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»⁸, τῆς διαφορᾶς δηλονότι μεταξύ τοῦ «ἤδη» καὶ τοῦ «ἔτι ἀκόμη» τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεολογικώτατον «Ὁ Βασιλεὺς ἦλθεν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καὶ ἡ Βασιλεία του θά ἔλθῃ»⁹.

Κύριον γνῶρισμα τῆς θεοσδότου ἐλευθερίας τοῦ πιστοῦ εἶναι ὁ ἀσίγαστος ἀναστάσιμος παλμός, ἡ ἐγρήγορσις καὶ ὁ δυναμισμός της. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δώρου τῆς χάριτος ἔχει μόνον δὲν περιορίζει, ἀλλὰ ἀναδεικνύει τὴν ἰδικὴν μας συγκατάθεσιν εἰς τὴν δωρεάν, καὶ ἐνδυναμώνει τὴν πορείαν μας καὶ τὴν ἀναστροφὴν μας ἐν τῇ νέᾳ ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλλοτριωθείσης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν κτίσιν. Ὁ ἐν Χριστῷ ἐλεύθερος δὲν ἐγκλωβίζεται εἰς «γῆϊνα ἀπόλυτα», ὡς «οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»¹⁰. Ἡ ἐλπίς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἐν Αὐτῷ ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ἡ λαμπρότης καὶ ἡ φωτοχυσία τῆς αἰωνιότητος. Τὰ βιολογικά ὄρια τῆς ζωῆς δὲν ὀρίζουν τὴν ἀλήθειάν της. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. «Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἡλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτόν ὑπ' αὐτοῦ

⁵ Γαλ. ε', 13.

⁶ Γαλ. ε', 6.

⁷ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Αγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις*, μτφρ. Δ. Τσάμη, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 37.

⁸ Ἰωάν. ιη', 36.

⁹ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὁ.π., σ. 99.

¹⁰ Α' Θεσσ. δ', 13

κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τόν Ἄδην ὁ κατελθών εἰς τόν Ἄδην»¹¹. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία εἶναι ἡ «ἄλλη πλᾶσις»¹² τοῦ ἀνθρώπου, πρόγευσις καί προτύπωσις τῆς πληρώσεως καί τῆς πληρότητος τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῷ «νῦν καί αἰεί» τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὅτε οἱ «εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς» θά ζοῦν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετὰ τοῦ Χριστοῦ, «ὀρῶντες αὐτόν καί ὀρώμενοι καί ἄληκτον τὴν ἀπ' αὐτοῦ εὐφροσύνην καρπούμενοι»¹³.

Τό Ἅγιον Πάσχα δέν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκευτική ἐορτή, ἔστω καί ἡ μεγίστη δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους. Κάθε Θεία Λειτουργία, κάθε προσευχή καί δέησις τῶν πιστῶν, κάθε ἐορτή καί μνήμη Ἁγίων καί Μαρτύρων, ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἡ «περισσεῖα τῆς χαρᾶς» τῶν Χριστιανῶν (Β' Κορ. η', 2), κάθε πρᾶξις θυσιαστικῆς ἀγάπης καί ἀδελφοσύνης, ἡ ὑπομονή ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἡ οὐ καταισχύνουσα ἐλπίς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πανήγυρις ἐλευθερίας, ἐκπέμπουν πασχάλιον φως καί ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, δοξάζοντες τόν πατήσαντα θανάτῳ τόν θάνατον Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀπευθύνομεν πρὸς πάντα ὑμᾶς, τοὺς ἐν ἀπάσῃ τῇ Δεσποτεῖα Κυρίου τιμιωτάτους ἀδελφούς καί τὰ προσφιλέστατα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐόρτιον ἀσπασμόν, εὐλογοῦντες μαζί σας γηθοσύνως, ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ, Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βκα'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

---

¹¹ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος Κατηχητήριος εἰς τὴν ἀγίαν καί λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καί σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως*.

¹² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Ἐπη ἠθικά*, ΒΕΠΕΣ 61, σ. 227.

¹³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, Δ', 27 (100), Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια Ν. Ματσούκα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 452.